

katsauksia

Terveisiä Pariisista

Ranskan presidentin suojeluksessa kokoontui kansainvälinen tiedotustutkijoiden järjestö IAMCR (International Association for Mass Communication Research) Pariisiin 6.-10.9.1982 pitämään tieteellisen kongressinsa, yleiskokouksensa ja juhlistamaan 25-vuotista olemassaoloaan. Juhlavuoden kunniaksi isäntäkaupungiksi oli valittu sama kaupunki, jossa järjestö perustettiin edistämään kansainvälistä tieteellistä yhteistyötä ja keskustelua aikana, jolloin kylmän sodan laineet töivät korkealle.

Tällä hetkellä IAMCR:n jäsenet edustavat 64 maata kaikilta ilmansuunnilta. Jäsenmäärä on hieman yli 800, ja liitännäisjäsenineen luku koostuu moninkertaiseksi, sillä Tiedotusopillisen yhdistyksen tapaan järjestössä on mukana useita kansallisia tutkijajärjestöjä, tutkimuslaitoksia jne.

Pariisin kongressiin osallistui lähes 400 tutkijaa. Kongressin teemana oli *Kommunikaatio ja demokratia*, joka kaikessa yleisyydessään ja problemaattisuudessaan oli innostanut yleisistuntojen "pääpapereiden" esittäjiä varsin kiintoisiin teoreettisiin, historiallisiin ja tulevaisuutta luotaaviin analyyseihin. Entistä tärkeämmäksi ja ajankohtaisemmaksi kommunikaation ja demokratian välisten suhteiden tarkastelun tekee uuden tiedonvälitys- ja informaatioteknologian esiinnostamat kehitysnäkymät, kuten kongressin avannut Ranskan viestintäministeri *Georges Fillioud* totesi avaussanoissaan.

Tällä kertaa kongressi oli rakennettu pääasiassa järjestön kahdeksan sektion työskentelevän ympärille. Yleisistunnoille oli varattu ai-

noastaan ensimmäinen päivä ja viimeisen päivän loppupuoli päätösistunnolle. Lisäksi järjestettiin useita pyöreän pöydän keskusteluja, työryhmiä jne.

Yhtäältä järjestelyt antoivat näin kongressiin osallistuneille "rivijäsenille" mahdollisuuden itse ja omakohtaisesti osallistua työskentelyyn muutenkin kuin tarkkaavaisena seuraajana, kukin kiinnostuksensa mukaan. Toisaalta seurauksena oli hieman skitsofreninen tunnelma: kiintoisia esityksiä (ainakin aiheeltaan) oli useassa sektiossa, mutta pakko oli valita ellei katsonut parhaimmaksi seilata pitkin käytäviä salista toiseen.

Yleisistuntojen kiintoisimpiin esityksiin kuului perulaisen (Meksikossa työskentelevän) *Rafael Roncagliolon* paperi "Communication and Democracy in the International Debate", jossa hän käsitteli mm. demokratia-sanan uusia merkityksiä (sanan uusi de-semantisaatio). Poliittisen demokratia-ideologian rinnalle on kehittyneet ideologiat "kulutuksen demokratiasta" ja "informaatiodemokratiasta". Vastaavasti, poliittisen kategorian "kansalainen" rinnalle ovat syntyneet ideologiset kategoriat "vastaanottaja" ja "kuluttaja", joista kaksi viimeksimainittua ovat funktionaalisempia nykyisen transnationaalisen hegemonisen järjestelmän vaatimusten kannalta; tänä päivänä "kansalaisuus" ei riitä.

Chileläinen (nykyisin Pariisin yliopistossa professorina toimiva) *Armand Mattelart* tarkasteli teknologian ja demokratian välisiä suhteita herätteitä antavassa paperissa "Communications in Socialist France or the Difficulties of Articulating Technology and Democracy". Ranskaa esimerkkinä hyväksikäyttäen *Mattelart* pohti uuden kommunikaatio- ja informaatioteknologian

suhdetta mm. taloudelliseen kriisiin, kulttuurisen alueen kehitysnäkyymiin akselilla yksityisen-julkinen, kansallisen identiteetin mahdollisuuksiin ja ristiriitaisuuksiin transnationaalissa järjestelmässä, valtion rooliin, jne. Sosialistien valtaannousun jälkeen uuden teknologian kysymykset ovat Ranskassa saaneet erittäin keskeisen sijan niin talous- kuin kulttuuripoliitikassa. *Mattelart* valaisikin esityksessään sosialistien "teknologiaohjelmia", niiden puutteita ja lupauksia.

Yleisistuntoesityksistä kannattaa vielä mainita iranilaisen (nykyisin Hawaiiilla toimivan) *Majid Tehranianin* paperi "Development Theory and Messianic Ideologies: Dependency, Communication and Democracy in the Third World", jossa hän analysoi kommunikaation ja kommunikaatiojärjestelmien roolia siinä kehityksessä, joka johti shahin kukistumiseen ja mullahien valtaannousuun.

Uusi informaatio- ja kommunikaatioteknologia oli vahvasti esillä yleisistuntojen lisäksi myös useiden sektioiden keskusteluissa. Niin myös "poliittisen taloustieteen" sektiossa, jonka työskentelyyn itse osallistuin. *Vincent Mosco* (Temple Yliopisto, Philadelphia) esimerkiksi herätteli tiedotustutkijoita paneutumaan informaatioteknologian sovellutusten vaikutuksiin työolosuhteisiin, työvoiman uuteen strukturointiin, sekä kansalliseen ja kansainväliseen työnjakoon. Hänen mukaansa työn informatiivisuuden yhteiskunnalliset seuraukset tulisi nostaa myös tiedotustutkijoiden agendalle.

Muustakin kuin yhteiskunnan ja yhteiskunnallisten toimintojen informatiivisuudesta (siis: mikä uusi uljas informaatioyhteiskunta onkaan) kongressissa toki keskusteltiin. Ohjelmassa oli yleistä mielipidettä ja joukkotiedotusta, journalistien koulutusta, sukupuolirooleja ja jouk-

kotiedotusta, uutta kansainvälistä informaatiojärjestystä ... Mutta kaikkea ei ollut mahdollista seurata, vaikka yrittikin minimoida katu- kahviloissa istumiset.

Pohjoismaat olivat kongressissa edustettuna pääluvultaan vahvalla joukkueella: Suomesta 11 osanottajaa, Ruotsista 31, Norjasta 22, Tanskasta 14 ja Islannista 1.

Järjestön yleiskokouksessa ei tällä kertaa suoritettu henkilövalintoja. Ne ovat edessä kahden vuoden kuluttua Prahassa pidettävässä kongressissa, jonka teemaksi päätettiin "Social Communication and Global Problems". Järjestön puheenjohtajana jatkaa siis professori *James D. Halloran* Leicesteristä Englannista.

Yleiskokouksessa tuotiin voimakkaasti esille "johdon" pyrkimys aktivoida jäsenkuntaa kongressien - ja niiden välisenä aikana tapahtuvan työskentelyn - suunnittelussa ja toteutuksessa samoin kuin järjestön toimintalinjoista päätettäessä. Kun yleisistuntojen ja yleisistuntoesiintyjien määrää on vähennetty, jää kongressin sisällöllisestä annista vastuu tutkijoiden/ osanottajien itsensä harteille. Tällöin: joka keskustelujen tasosta ja annista murisee, menköön itseensä ja tehköön jotain asian hyväksi. Ei kovinkaan kohtuuton näkökulma demokratian hengessä työskentelelle kongressille.

Vaikka järjestelyt Pariisissa eivät täydellisen moitteettomasti pelanneetkaan (papereihin pääsivät käsiksi vain nopeimmat), tarjosivat *Maison de la Chimie* salit ja käyttävät mahdollisuuden kuulostella, mitä muualla tehdään, ja asettaa omia tekemisiä ja tekemättäjättämisiä jos ei uusiin niin ainakin tavanomaisista poikkeaviin raameihin.

Leena Paldán

(jatkoa sivulta 50)

PIISPA, Matti & HOLMILA, Marja & PARTANEN, Juha. Työelämän alkoholiongelmien Suomen alkoholipoliittisessa keskustelussa. *Alkoholipoliittikka*. 45 (6), 1980, s. 252-257.

PIISPA, Matti. Suomen sanomalehdistön alkoholikirjoittelun linjat 1951-1978. *Alkoholipoliittikka*, 46 (4), 1981, s. 174-183.

PROKOP, Dieter. Massakulttuurin merkit ja kli-

SIMPURA, Jussi. Alkoholitiedon suomalaisten mielissä. Alkoholiasenteet, alkoholin käytön perustelut ja alkoholimielipiteet vuosina 1969 ja 1976.

Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus-

seloste N:o 115, 1978.

VIRTANEN, Matti. Valistuksen virittävyys. Koh-

tuus on olemassa -kampanja Alkon politiikan osana. *Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus-*

seloste N:o 147, 1981.